

Rep.Nr. 08/1239

ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

ARREST

OPENBARE TERECHTZITTING VAN VIJF JUNI TWEEDUIZEND
EN ACHT

7de KAMER

Sociale Zekerheid
Bijdragen
Tegensprekelijk
Definitief

In de zaak:

RENSON PROJECTS N.V., waarvan de zetel
gevestigd is te 8790 Waregem,
Kalkhoevestraat 45,

R wonende te

**appellanten, geïntimeerden op incidenteel
hoger beroep**, vertegenwoordigd door Mr. D.
DE Backer, advocaat te 8500 Kortrijk.

Tegen :

de RIJKSDIENST VOOR SOCIALE ZEKERHEID,
openbare instelling, met zetel te 1060
Brussel, Victor Hortaplein 11,

**geïntimeerde, appellant op incidenteel
hoger beroep**, vertegenwoordigd door Mr. S.
De Kerpel loco Mr. P. Derveaux, advocaat
te 1930 Zaventem.

Na beraad, spreekt het Arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest uit:

Gelet op de toepasselijke wetgeving en onder meer :

- Het Gerechtelijk Wetboek.
- De wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.
- De wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (R.S.Z.-Wet).

Gelet op de stukken van rechtspleging en onder meer :

- Het bestreden vonnis op tegenspraak gewezen door de Arbeidsrechtbank te Brussel 18 juli 2006.
- Het verzoekschrift tot hoger beroep, ontvangen ter griffie van het Arbeidshof te Brussel op 24 augustus 2006.
- De besluiten door de R.S.Z. neergelegd op 23 januari 2007.
- De besluiten door appelanten neergelegd op 11 mei 2007.

Gehoord partijen ter openbare terechtzitting van 10 januari 2008.

Gelet op het schriftelijk eensluidend advies van de Heer André, Substituut-generaal neergelegd op 5 februari 2006.

Op 14 maart 2008 werd de zaak in beraad genomen.

I. HET VONNIS

1.

Met het vonnis van 18 juli 2006, heeft de Arbeidsrechtbank te Brussel:

- Appelanten afgewezen van hun vordering, tot terugbetaling van sociale zekerheidsbijdragen.
- De ondergeschikte vordering van de R.S.Z. zonder voorwerp verklaard.
- De appelanten afgewezen van hun vordering, tot vergoeding wegens tergend en roekeloos geding.

II. DE HOGERE BEROEPEN

2.

De vennootschap en de heer R _____, de appelanten, tekenen hoger beroep aan. Zij vorderen :

- De terugbetaling van 20.971,06 EUR betaalde sociale zekerheidsbijdragen betreffende de kwartalen 97/03, 97/04 en 98/01, die verjaard zouden zijn.
- De verwijlintresten op deze sommen vanaf de 18 mei 2004.
- 2.000 EUR vergoeding wegens tergend en roekeloos geding.

De R.S.Z. vordert :

- Het vonnis te bevestigen.
- Ondergeschikt, 20.971,06 EUR schadevergoeding en 9.366,88 EUR verwijlintresten vanaf 1 januari 1998 tot en met 18 mei 2004, solidair te betalen door appellanten.

3.

De hogere beroepen werden tijdig en op geldige wijze ingesteld, en zijn derhalve ontvankelijk.

III. DE FEITEN

4.

De vennootschap (oorspronkelijk n.v. DUCO, na wijziging van haar benaming n.v. RENSTRANS, na fusie n.v. RENSON, na wijziging van haar benaming n.v. RENSON PROJECTS) en haar bestuurder de Heer R zijn betrokken bij een fraude waarbij sociale zekerheidsbijdragen ontdoken werden. De fraude werd gepleegd in 1997.

5.

Op 13 maart 2002 voert de R.S.Z. een controle uit.

In januari 2004 worden de Heer R en de vennootschap, samen met andere vennootschappen, gedagvaard voor de correctionele rechtbank te Veurne. De R.S.Z. is in het strafgeding niet betrokken.

6.

Met een aangetekende brief van 20 april 2004, gaat de R.S.Z. over tot ambtshalve regularisatie van de bijdragen op het in 1997 betaalde loon.

Op 23 april 2004, stuurt hij aangetekend twee wijzigende berichten, en vordert 20.971,06 EUR (12.715,99 EUR + 8.255,07 EUR) ontdoken bijdragen voor de kwartalen 03/97 en 04/97 (op loon) en 01/98 (op vakantiegeld). De betaling moet uiterlijk op 23 mei gebeuren.

Met een brief van haar raadsman van 10 mei 2004, laat de vennootschap haar bezwaren kennen. Zij roept de verjaring in. Zij vordert de R.S.Z. om de schuld als principieel betwist te herkennen, zodat zij niet als schuldenaar van de R.S.Z. aanzien wordt.

Op 13 mei stelt een adviseur van de R.S.Z. aan zijn directeur voor, om de schuld als principieel betwist te erkennen.

Op 18 mei betaalt de vennootschap de bijdragen *"onder voorbehoud van alle recht, teneinde te vermijden schuldenaar te worden van de R.S.Z.".*

Met een brief van 25 mei laat zij weten dat de betaling geschiedde om de opslagen en verwijlintresten te vermijden, en eveneens om niet aanzien te worden als schuldenaar van de R.S.Z. Zij roept de verjaring van de bijdragen in en stelt de R.S.Z. in gebreke om die terug te betalen.

Op 26 mei zou de R.S.Z. de beslissing hebben genomen om de principiële betwisting te herkennen. De R.S.Z. betekent deze beslissing aan de vennootschap echter niet, daar hij op dezelfde dag de betaling registreert.

7.

Op 13 juli 2004 laat de vennootschap de R.S.Z. dagvaarden voor de arbeidsrechtbank te Brussel, om te horen zeggen dat de bijdragen verjaard zijn. Zij vordert het bedrag van 20.971,06 EUR terug.

De R.S.Z. dagvaardt de Heer R in tussenkomst.

8.

Bij vonnis van 19 augustus 2004 van de correctionele rechtbank te Veurne is de Heer R veroordeeld, wegens fraude.

De vennootschap werd vrijgesproken, daar de feiten van 1997 dateren, hetzij vóór de inwerkingtreding van art. 5 van het Strafwetboek dat de rechtspersonen strafbaar stelt.

De rechtbank weigert de ambtshalve veroordeling uit te spreken, tot betaling aan de R.S.Z. van de ontdoken bijdragen (art. 35, alinea 2 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders - de R.S.Z.) Zij beslist inderdaad dat de bijdragen verjaard zijn in toepassing van art. 42 R.S.Z.-Wet en dat geen ambtshalve veroordeling kan volgen.

Geen beroep wordt aangetekend tegen het vonnis.

IV. DISCUSSIE

A. Gezag van gewijsde ?

9.

Het gezag van gewijsde in strafzaken zoals besloten in art. 4 van de Voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering (V.T.Sv) staat er niet in de weg dat een partij in een later burgerlijk proces de mogelijkheid krijgt om elementen te betwisten die uit het strafproces zijn afgeleid, in zoverre zij niet bij het strafgeding was betrokken.

Die regel vloeit enerzijds uit art. 6.1. van het Europees verdrag voor de rechten van de mens, die wel van toepassing is op gedingen met betrekking tot sociale zekerheidsbijdragen (E.H.R.M., 9 december 1994, *Schouten en Meldrum*). Die regel vloeit anderzijds rechtstreeks voort uit art. 4 V.T.Sv. (R. Declercq, *Beginselen van strafrechtspleging*, 2007, p. 1229, nr 2851). Die geldt dan eveneens in materies waarop art. 6.1 van het E.V.R.M. niet toepasselijk is (Cass., 24 april 2006, S.05.0075.N, *juridat.be*).

10.

De R.S.Z. was niet in het strafgeding bij de correctionele rechtbank te Veurne betrokken.

Hij kan dan ook in dit burgerlijke proces elementen betwisten die uit het strafproces zijn afgeleid.

Voor zover het gezag van gewijsde van art. 4 V.T.Sv aan dit element kleeft, mag de R.S.Z. de verjaring van de bijdragen betwisten.

B. Verjaring van de sociale bijdragen

Algemeen

11.

De appelanten kunnen de verjaring van de bijdragen inroepen, en de terugbetaling van de betaalde bedragen terugvorderen. Door de bijdragen te betalen, heeft de vennootschap het recht van de R.S.Z. niet erkend, aan de verjaring niet verzaakt, en heeft zij niet vrijwillig maar wel onder dwang betaald. De betaling geschiedde inderdaad :

- Onder voorbehoud van alle recht, in het bijzonder van verjaring.
- Om zware opslagen en verwijlintresten te vermijden, en eveneens om niet als schuldenaar van de R.S.Z. aanzien te worden met de ernstige gevolgen vandien (beschadiging kredietwaardigheid ten aanzien van de banken, uitsluiting van openbare aanbestedingen en van de R.S.Z.-voordeelplannen), en dit op dinsdag 18 mei 2004, nadat de R.S.Z. wijzigende berichten gestuurd had, de betaling voor zondag 23 mei 2004 had gevorderd, en de op 10 mei 2004 gevraagde erkenning van betwiste schuldvordering niet had verleend.

12.

Krachtens art. 42 van de R.S.Z.-Wet verjaren de schuldvorderingen van de R.S.Z. tegenover de werkgever na vijf jaar.

Vertrekpunt

13.

De verjaring loopt vanaf de opeisbaarheid van de schuldvordering (Cass., 6 november 2002, P. 01.1773.F, *juridat.be*).

In de regel loopt de verjaring inderdaad vanaf de opeisbaarheid van de schuld (A. Van Oevelen, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en

de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", T.P.R., 1987, p. 1781, nr 24). Art. 2257 B.W. past deze regel toe in de gevallen die hij regelt.

In de Europese rechtssystemen is er sprake van meer en meer toename van de rol van de kennisname als vertrekpunt van verjaringstermijnen, en van een verkorting van de verjaringstermijnen (I. Claeys, "Opeisbaarheid, kennisname en schadeverwekkende feit als vertrekpunt van de verjaring", in I. Claeys, Ed., *Verjaring in het privaatrecht. Weet de avond wat de morgen brengt*, Kluwer, 2005, p. 37).

De verjaringsregelingen zijn getroffen zowel in het belang van verweerders (gemoedrust; beperking van de verplichting tot behoud van bewijsstukken), als in het belang van eisers (redelijke termijn om zijn rechten te doen gelden) als in het algemeen belang, in het bijzonder van de rechtszekerheid (I. Claeys, o.c., pp. 33-35). Het komt aan de wetgever toe om een bepaald evenwicht te kiezen tussen die drie tegengestelde belangen.

Het feit dat de verjaringstermijn vanaf de opeisbaarheid begint te lopen vindt zijn verklaring in het belang van de rechtszekerheid (I. Claeys, o.c., p. 49)

Het verschuiven van het vertrekpunt tot aan de kennisname verlengt de verjaring en verbetert de bescherming van eisers. Het vermindert evenwel de rechtszekerheid en de bescherming van verweerders.

In België heeft de wetgever, na de belangrijke arresten van het Hof van cassatie van 13 januari 1994 (J.T., 1994, p. 291) en van het Arbitragehof van 25 maart 1995, art. 2262bis in het Burgerlijk wetboek ingevoerd. Uitsluitend voor de rechtsvorderingen tot schadevergoeding op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, wordt met deze bepaling een dubbele verjaringstermijn ingevoerd: de vordering verjaart vijf jaar na de kennisname van de schade en van de identiteit van de verantwoordelijke, met een maximum van twintig jaar vanaf het schadeverwekkende feit (art. 2262bis §1 lid 2 en 3 B.W.)

Voor alle andere schuldvorderingen, duidt art. 2262bis geen vertrekpunt aan. Er wordt aangenomen dat de verjaring begint te lopen vanaf de

opeisbaarheid van de rechtsvordering (I. Claeys, o.c., p. 46).

14.

In geval van fraude zou het vertrekpunt van de verjaring kunnen verschoven worden, tot op de dag dat de schuldeiser kennis neemt van het bestaan van de schuldvordering. Dit zou een toepassing kunnen worden van het adagium *fraus omnia corrumpit* (I. Claeys, o.c., pp. 82-83).

M.b.t. de rechtsvorderingen tot schadevergoeding op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid van art. 2262bis §1 lid 2 en 3, heeft de wetgever er aan verzaakt het geval van het bedrog uitdrukkelijk te regelen (*ibidem*).

M.b.t. andere schuldvorderingen heeft de wetgever wel ingegrepen (zie art. 34, §1, tweede lid van de Verzekeringwet).

Bepaalde auteurs waarschuwen tegen de risico's voor de rechtszekerheid (onzekerheid van het begrip kennisname ; onzekerheid van de datum van kennisname; risico van verlies van bewijsstukken, enz. - moeilijkheden worden vermeld in de toepassing van art. 34, §1 tweede lid van de verzekeringwet - M. Marchandise, o.c., p. 64). Er wordt gepleit voor een restrictieve invulling van het begrip : de toepassing van het adagium dient beperkt te worden tot de gevallen waarin het bedrog de verjaring tot doel heeft (I. Claeys, o.c., p. 83).

15.

In de regel heeft de wetgever korte verjaringstermijnen gekozen voor schuldvorderingen in het sociale zekerheidsrecht. Hij heeft aldus voor de rechtszekerheid gekozen.

In deze rechtstak komt bedrog tamelijk vaak voor. Werkgevers stellen bedrieglijke handelingen om hun schuld aan sociale bijdragen te omzeilen, sociale verzekerden om van prestaties te kunnen genieten waar zij geen (of niet volledig) recht op hebben.

In vele regelingen heeft de wetgever de gevolgen van het bedrog uitdrukkelijk geregeld. Hij heeft het vertrekpunt van de verjaringstermijn niet verschoven tot aan de kennisname, maar wel een andere oplossing

gekozen : een dubbele verjaringstermijn. In de regel verjaren de vorderingen op korte termijn bv. drie jaar, bij bedrog verjaren zij met langere termijnen bv. vijf jaar (zie art. 174, lid 3 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkering; art. 69 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; art. 16 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, enz.)

Zodoende heeft de wetgever, zelfs in het geval van bedrog voor de rechtszekerheid gekozen, met een iets ruimere bescherming van de schuldeiser.

In de huidige stand van het recht, met het oog op de rechtszekerheid, zoals in het bijzonder door de wetgever verkozen in het sociale zekerheidsrecht (korte verjaringstermijnen), wordt het vertrekpunt van de verjaring niet verschoven tot aan de kennisname van de schuld zelfs in geval van bedrog.

16.

Samengevat loopt de verjaring vanaf de opeisbaarheid van de schuld aan sociale zekerheidsbijdragen.

Op het loon zijn de bijdragen opeisbaar sinds 1997, op het vakantie geld sinds 1998 (art. 34 van het koninklijk besluit van 27 juni 1969 tot uitvoering van de R.S.Z.-Wet).

De verjaringstermijn van vijf jaar is dan ook beginnen te lopen respectievelijk in 1997 en 1998.

De burgerlijke vordering verjaart niet vóór de strafvordering

17.

Krachtens art. 26 V.T.Sv. kan de burgerlijke vordering uit een misdrijf nooit verjaren vóór de strafvordering uit hoofde van dat misdrijf.

Het niet-betalen van sociale bijdragen maakt een misdrijf uit (art. 35, §1, 1° van de R.S.Z.-wet).

Echter kan de R.S.Z. zich vandaag niet meer beroepen op de verjaring van de strafvordering : deze loopt niet meer doordat op strafgebied reeds uitspraak is

gedaan (R. Verstraeten, *Handboek strafvordering*, 2005, nr 361, p. 210).

In voorkomend geval kan dan ook nu de verjaring van de burgerlijke vordering vastgesteld worden.

18.

Het instellen van de strafvordering schorst de verjaring niet van de schuldvordering van sociale zekerheidsbijdragen ten laste van de werkgevers (Cass., 22 november 2006, P.06.0953.F)

Wel schorst het de verjaring van de strafvordering, en mag de burgerlijke vordering niet vóór de strafvordering verjaard worden.

In voorliggend geval loopt echter de verjaring van de strafvordering niet meer. De datum waarop de strafvordering ingesteld is, speelt nu geen rol meer.

Stuitting

19.

De verjaring loopt behalve in de gevallen voorzien bij de wet (art. 2251 B.W.)

Zij wordt enkel gestuit door :

- Dagvaarding, bevel van betaling en beslag (art. 2244 van het Burgerlijk wetboek - B.W.)
- Erkenning van het recht van hem tegen wie de verjaring loopt, door de schuldenaar (art. 2248 B.W.)
- Een aangetekende brief van de R.S.Z. aan de werkgever (art. 42 R.S.Z.-Wet).

Zij wordt niet gestuit door het feit dat de schuldeiser (wegens bedrieglijke handelingen van de schuldenaar) geen kennis heeft van de schuld (I. Claeys, o.c., p. 49; "De nieuwe verjaringswet : een inleidende verkenning", n° 57, p. 399, en referenties nota 300 ; M. Marchandise, o.c., p. 153).

De verjaring werd niet gestuit door de betaling onder dwang en onder voorbehoud van alle recht in het bijzonder van verjaring (n° 11 hierboven) : deze betaling maakt geen erkenning uit van het recht van de schuldeiser.

De eerste aangetekende brief geschiedde op 20 april 2004, meer dan vijf jaar na 1997 en 1998.

De verjaring werd aldus niet gestuit.

20.

Samengevat zijn de sociale bijdragen verjaard.

C. Vrijwillige uitvoering van de verbintenis, die het recht tot terugbetaling uitdooft ?

21.

De vennootschap heeft de sociale bijdragen onder dwang betaald, onder voorbehoud van alle recht en in het bijzonder van verjaring (n° 11 hierboven).

Deze betaling dooft het recht tot terugbetaling niet uit, wanneer blijkt dat de schuld effectief verjaard is.

D. Burgerlijke aansprakelijkheid ?

22.

Ondergeschikt vordert de R.S.Z. de som van 20.971,06 EUR als schadevergoeding in toepassing van art. 1382 en 1383 B.W.

Wat de toepassing van de artikelen 1382 en 1383 B.W. betreft, de schade die de R.S.Z. geleden heeft omdat de werkgever, wegens het verstrijken van de bij art. 42 bepaalde verjaringstermijn, niet meer kan worden veroordeeld tot betaling van de bijdragen, in de bij art. 42 bepaalde regeling een eigen rechtsgrond vindt die elk oorzakelijk verband verbreekt tussen de schade (verlies van sociale bijdragen) en de (strafrechterlijke) fout van (de Heer RENSON en) de vennootschap, wiens handelingen de R.S.Z. belet hebben de bijdragen vóór het verstrijken van de verjaringstermijn in te vorderen (cf. Cass., 8 september 1999, P.99.0360.F, *juridat.be*).

23.

Er is derhalve geen vergoeding aan de R.S.Z.

verschuldigd op basis van art. 1382 B.W., noch door de vennootschap, noch door de Heer R

E. Terugbetaling aan de vennootschap

24.

Op 18 mei 2004 heeft de vennootschap, onder dwang, onder voorbehoud van alle recht en in het bijzonder van verjaring, 20.971,06 EUR van sociale bijdragen betaald.

De bijdragen zijn eigenlijk verjaard.

De R.S.Z. moet de bedragen dan ook aan de vennootschap terugstorten, met verwijlinteressen vanaf de ingebrekestelling en ten vroegste vanaf de betaling van 18 mei 2004 (art. 1153 B.W.)

Aan de heer R moet geen bedrag terugbetaald worden.

F. Tergend en roekeloos geding ?

25.

Het vonnis, de duur van het geding, de omvang van de besluiten en van dit arrest bewijzen dat de R.S.Z. geen misbruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid om sociale bijdragen te vorderen.

De R.S.Z. moet dan ook geen vergoeding wegens tergend en roekeloos geding betalen.

OM DEZE REDENEN :

De zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel;

Recht doende op tegenspraak,

Verklaart het principaal hoger beroep van de n.v. RENSON PROJECT en de Heer F ontvankelijk en gegrond.

Vernietigt het bestreden vonnis.

Opnieuw rechtsprekend,

Verklaart dat de sociale zekerheidsbijdragen m.b.t. de kwartalen 03/97, 04/97 en 01/98 verjaard zijn.

Zegt dat de R.S.Z. de som van 20.971,06 EUR aan de n.v.RENSON PROJEKT moet terugbetalen, vermeerderd met de verwijlntresten te rekenen vanaf 18 mei 2004.

Wijst de n.v. RENSON PROJECT en de Heer R af van hun vordering voor het overige.

Verklaart het incidenteel en ondergeschikt hoger beroep van de R.S.Z. ontvankelijk maar ongegrond.

Legt de kosten ten laste van de R.S.Z., kosten tot op heden voor de n.v. RENSON begroot op

- Dagvaarding 95,37 EUR
- Rechtsplegingvergoeding Arbrb. 214,18 EUR
- Rechtsplegingvergoeding Arbh. 291,52 EUR

Aldus gewezen door de zevende kamer van het
Arbeidshof te Brussel als volgt samengesteld:

Waar aanwezig waren :

mevrouw M. DELANGE, Raadsheer
de heer J. VAN HOLM, Raadsheer in Sociale Zaken als
werkgever
de heer H. SILON, Raadsheer in Sociale Zaken als
werknemer arbeider
mevrouw G. DE SAEDELEER, Griffier.

M. DELANGE

J. VAN HOLM

G. DE SAEDELEER

H. SILON

De heer J. VAN HOLM die bij de debatten aanwezig was
en aan de beraadslaging heeft deelgenomen verkeert
in de onmogelijkheid om te ondertekenen.
Overeenkomstig het artikel 785 van het Gerechtelijk
Wetboek wordt het arrest getekend door mevrouw M.
DELANGE en de heer H. SILON

G. DE SAEDELEER, Griffier

Het arrest is uitgesproken op de openbare
terechtzing van de zevende kamer van het
Arbeidshof te Brussel op 5 juni 2008 door M.
DELANGE, bijgestaan door G. DE SAEDELEER, Griffier.

M. DELANGE

G. DE SAEDELEER